

مجموعه شعر سپید

آن گونه ها

چنگیز رحمتی

www.ketab.ir

سرشناسه	رحمتی جنگیز، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه شعر سپید* آن گونه ها/ جنگیز رحمتی.
مشخصات نشر	تهران: دلفی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۶۵ص: مصور.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۸۰۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	شعر فارسی-- قرن ۱۴
موضوع	Persian poetry--20th century
رده بندی کنگره	PIR۸۳۴۵
رده بندی دیویی	۸۵۱/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۷۳۳۷۸

« مجموعه شعر سپید آن گونه ها »

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

تعداد: ۵۰۰

نویسنده: جنگیز رحمتی ترکشوند

ناشر: دلفی

ویراستار: دکتر احمد کنجوری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۸۰۳-۸

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

طرح جلد: علی یوسفی

صفحه آرا: علی یوسفی

تهران، میدان انقلاب، خ کارگر جنوبی، خ مهدی زاده، پلاک ۳۴، واحد ۶

تلفن: ۰۲۱ ۵۵۹۰۱۸۰۱ - ۰۲۱ ۶۶۵۶۵۶۹

nashredelphi@gmail.com

© کلبه حقوق، متعلق به انتشارات دلفی می باشد.

در ادبیات ایران زمین، از دیرباز، قالب‌ها و شکل‌های متعددی بر پایه‌ی فشرده‌گویی، کوتاه نویسی و کوتاه‌سرایی آفریده شده است. خسروانی و لاسکوی (سروده‌ها و تصنیف‌های هجایی خنیاگرانی همچون باربد در دربار ساسانیان)، رباعی، دوبیتی/ترانه، مفردات، مصرع‌سرایی، کلمات قصار، حکایات، سه‌خشتی/سه‌لختی، مثل‌ها، کلمات قصار، شعر لحظه، کاریکلماتور، لیکو و موتو (سروده‌های هجایی یا موضوعات بزمی/غنایی و مرثیه‌ای در بلوچستان)، هایکو و هایکواره‌های ایرانی، دایمی و واسونک (در استان فارس)، هساشعر (سروده‌های مدرن گیلکی)، کلیمه (مفردات لک‌زبانان در آواز کهن مورخوانی/مویه)، ترانک، طرح، فرانو، شعر لحظه، پریسکه و... از جلوه‌های موجزسرایی و فشرده‌گویی‌اند.

در عصر صنعت و دوران فراصنعت، توجه به ساختارهای کوتاه و حداقل‌گرایی و مینی‌مالیسم گسترش روزافزون دارد.

در ایران، به‌ویژه از دهه هشتاد به این‌سوی کوتاه‌سرایی، ژانری چیره و پرکاربرد است که از مهم‌ترین دلایل گرایش شاعران بدان، شتابناکی عصر مدرن و به‌تبع آن کم‌حوصلگی مخاطب است. انسان امروزی، به خاطر غرقه‌شدن در جاذبه‌های ظاهری بی‌شمار پدیده‌های ناماندگار دوران مدرن و فرامردن و تکیه بر ای دست‌یابی به جلوه‌های گوناگون زندگی امروزی، از آهستگی دوران پیشین، دورتر و دورتر می‌شود. این شتاب‌پرتشویش، دلهره‌آور و هراس‌انگیز مجال چندان برای ادبیات ماکسیمالیستی و قالب‌ها و ژانرهای بلند باقی نمی‌گذارد.

از دیگر سوی، نداشتن شکل و فرم تحمیلی و تنوع شکل بیرونی در شعر کوتاه -که همچون شعر نو به‌فراخور معنا و هم‌گام با آن می‌بالد و پدیدار می‌شود- و در مواردی مشخص نبودن چند و چون به‌کارگیری عناصر شعر، دست سراینده را رهاتر می‌گذارد تا بتواند پرنده‌ی خیال را آزادتر و در آسمانی گشاده‌تر به پرواز درآورد. این عامل نیز از دیگر دلایل روی‌آوردن شاعران دهه‌های اخیر به کوتاه‌سرایی‌ست.

ناگفته پیداست که گنجاندن معنی بسیار در قاب و قالب کوتاه‌سرایی مشکلات خاص خود را دارد؛ مشکلاتی از گونه‌ی دشواری‌هایی که رباعی‌سرایان با آن مواجه‌اند.

به‌طور کلی، مهم‌ترین ویژگی‌های شعر کوتاه چنین است: بهره‌گیری از اعجاز ایجاز و زدودن زواید -مانند مینی‌مالیستها که می‌گفتند: less is more (کم هم زیاد است) شعاری که نخستین بار روبرت برونینگ بر زبان آورد-، انسجام درونی و بیرونی سروده، دل‌سپردن به نبض زندگی امروزی، پرداختن به جزئی‌ترین حالات و رفتارها، فضاپردازی‌های تازه، سادگی و صراحت و...

دوری از آفت تقلید و کلیشه‌ها، اصل همیشگی هنر خلاقه است. کوتاه‌سرایان نیز باید با

نوآوری و آشنایی زدایی، به تشخیص سبکی برسند تا هنرشان ماندگار و سروده‌هایشان بر زبان‌ها جاری شود.

چنگیز رحمتی (متولد ۱۳۶۵) از شاعران شهرستان دلفان (استان لرستان) است که با انتشار مجموعه "غزلبانو سلام" خود را به عنوان غزل‌سرا به جامعه ادبی معرفی کرد. در ادامه راه شاعری به سپیدسرای روی آورد و با کتاب "مهتاب دختر آفتاب" به ادیبان و ادب‌دوستان، سلامی دوباره داد؛ سلامی سپید و دیگرگونه.

وی اکنون -با تجربه‌ای که اندوخته است- می‌داند که می‌تواند جلوه‌ها و جنبه‌های "من" فردی، اجتماعی و فلسفی را در قاب و قالب شعر سپید بهتر و تاثیرگذارتر از قالب‌ها و اسلوب‌های شعری کهن انتقال دهد؛ بنابراین، این بار نیز با سبک و سیاق کتاب پیشین خود، در همان آفاق و اقلیم، "آن‌گونه‌ها" را زمزمه کرده است.

در نگاه و نگره رحمتی، زندگی، عشق و شعر به یک اندازه دشوارند:

خودت/ شاعرم کردی/ اما /گذشتن/ از هفت خان شعر/ اصلاً راحت نبود/ بی‌شک/ تو/ "زندگی" بودی/ که سخت گرفتی.

در "آن‌گونه‌ها" گاه با آغوش ناگهان و حذف عبارت‌ها و جمله‌هایی در بخش آغازین سروده رویارو هستیم:

...حتی/ آن‌گونه می‌خندی/ که هیچ کس نمی‌خندد/ من آن گونه‌هایت را دوست دارم.

مه/ هم/ شوخی باران زمین است/ که بر صورت آسمان/ می‌باشد...

محبوب و منظور سرائنده‌ی "آن‌گونه‌ها"، آنی حافظانه دارد که زیبایی و گیرایی خنده و نگاهش هدیه‌ای آسمانی، از سوی الهه‌ی شادی و فرشته‌ای شاعر (الهه شعر) است:

خنده‌ات/ زیباترین سلیقه‌ی الهه‌ی شادی‌ست/ بگذار/ لب‌هایت برقصد/ بامن.

نگاهت/ جوشش آرایه‌هاست! بی‌شک/ زمان آفرینش چشم‌هایت/ فرشته‌ای/ برای خدا شعر خوانده است.

اما گاه با کشف شاعرانه، عشقی غمگانه جلوه می‌کند:

برآمدگی سنگ/ نوشته‌هایش بود/ که گذر رود، صافش کرد/ با گذر تو/ دیگر نیست/ حرفی برای گفتن/ شعری برای خواندن/ شوری برای ماندن.

خاکستر/ تراکم دودی عاجز است/ مثل نیمه‌ی جسمانی ما/ که از عشق/ برجا مانده است.

بینامتنیت تلمیحی در برخی از سروده‌های "آن‌گونه‌ها"

بیانگر غنای پشتوانه‌ی فرهنگی ست:

پسر اول آذر/ تیری از بلندای خیال/ به سوی بهاران رها می‌کند/ من تمام می‌شود/ شعر می

رسد به بلندترین گیسوی شب/ و تو شروع شوی.

در این جا شعر و اسطوره در هم می آمیزند تا شروعی برای "تو" باشند.

چنگیز رحمتی در کوتاه سرایی، کم تر به ترکیب سازی روی آورده است؛ با این حال ترکیب هایی مانند "تعبیرهای بی خواب، غزلسپید" بارقه هایی می آفریند که می توان در سروده های آتی بیش تر شاهد آن ها و فروغشان باشیم.

گاه در ترکیب آفرینی، حس آمیزی های پی در پی با تتابع اضافات جلوه گر است که در شعر امروز کمتر دیده می شود. این رویکرد سبب شده که شعر در صیغه ای سنتی و کلاسیک فرورود: "تغمه ی نوازش روشنای دستی".

مهم ترین ویژگی های سروده های "آن گونه ها" این گونه اند: عینیت گرایی؛ جزئی نگری؛ موجز گویی و کوتاه سرایی، بهره گیری از قابلیت های زبان گفتار؛ ساختمانندی؛ یک پارچگی و وحدت ذهنی؛ هنرنامه یی بر بستر سادگی، سلامت، سلاست و صمیمیت زبان؛ نمادپردازی ساده و دست یافتنی؛ پیوند روحی-عاطفی، آمیختگی و یگانگی سراینده با طبیعت؛ دمیدن روح حیات و حرکت در عناصر و ارکان تصاویر و به طور کلی اعتدال در ساخت و محتوا. تمرین بیش تر برای ایجاد تناسب در عناصر شعری، می تواند نویدبخش آینده ای بهتر برای سراینده ی "آن گونه ها" باشد.

دکتر احمد کنجوری

تیر ماه ۱۳۹۸

www.ketab.ir